

българската история и които не стоятъ въ гръцкия оригиналъ. Тѣхниятъ изворъ обаче е пакъ гръцки. Както добре посочи проф. Ваингартъ, тѣ сж били заети отъ гръцката хроника на Зонара (XI в.) кога буквално, кога въ съкратенъ, лѣтописенъ видъ. Въ тѣхъ има обаче нѣкои вести, които не срѣщаме у Зонара и които сж били прибавени отъ българския преводачъ отъ другаде. Такава е напр. бележката за преминаването на българитѣ презъ Дунава при Видинъ и за заемането сетне на Долна земя Охридска и др. Както и да е, но при оскудеността на български исторически съчинения, тия бележки представятъ нѣщо целно, закржглено, тѣ сж български лѣтописъ отъ идването на българитѣ на полуострова та до създаването на второто българско царство. Вече самитѣ преписвачи на тия лѣтописни глоси сж влагали въ тѣхъ особено национално чувство и сж ги писали съ червено мастило. Глоситѣ на Ватиканския ржкописъ бидоха издадени отъ П. Гудевъ (СНУНК., VI, 327—344). Московскитѣ обнародва А. Чертковъ (О переводѣ Манассиной лѣтописи. Москва 1842, стр. 39 сл. Богданъ издаде цѣлия преводъ на Манасиевата хроника, заедно съ глоситѣ; за основа взе Московския ржкописъ (Ioan Bogdan, Cronica lui Constantin Manasses, traducere mediobulgara. Bucureștii 1922). Хилендарскитѣ глоси бѣха печатани отъ Дучича (Гласник LVI), но съ много грѣшки и опущения. Азъ ги обнародвахъ изправени въ първото издание на тая книга и сега ги повтарямъ. Проф. Б. Филовъ издаде миниятуритѣ на Ватиканския преписъ: *Les miniatures de la chronique de Manassès à la Bibliothèque du Vatican*. Sofia 1927 (Codices e Vaticanis selecti, vol. XVII).

Хилендарскиятъ преписъ на хрониката се помѣства въ сборникъ № 333. Той съдържа 157 листа, folio. Първитѣ 38 листа сж поучения, а на останалитѣ е помѣстена хрониката. На последния 157^б листъ има бързописна бележка, която изглежда да не е отъ ржката на преписвача на хрониката: † Сѣа к'нига рѣкѣмѣ царѣтѣв'ни мѣнѣтира Хилѣйра хрѣ вахѣ прѣстѣнѣ Бѣе ва сѣа сѣихъ пѣписа грѣшнѣ Рѣхфаи'лъ їермонѣ летѣ ѣфн (1550). Тукъ трѣбва да забележимъ, че и най-стариятъ български преписъ на Манасиевата хроника, който се намира въ Синод. библиотекѣ въ Москва, е билъ изнесенъ отъ Хилендаръ въ 1654 г. отъ Арсения Сухановъ.